

ITÄ-20 Purojärvi Marianne(UM)

26.07.2019
JULKINEN

Asia

EU:n Keski-Aasia-strategia

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio on jakanut EU-instituutioille Keski-Aasiaa koskevan strategian elementit 15.5.2019 ulko- ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan ja komission varapuheenjohtajan Federica Mogherinin tiedonannolla. Tämän pohjalta on annettu neuvoston päätelmät ulkoasiainneuvoston yhteydessä 17.6.2019.

Euroopan ulkosuhdehallinto (EUH) konsultoi jäsenmaita useaan otteeseen strategiaa laatiessaan, ja jäsenmaat ovat saaneet tuoda esiin omia painotuksiaan ja prioriteettejaan. Konsultointi tapahtui itäaluetta käsittelevässä neuvoston työryhmässä (COEST). Myös Keski-Aasian maita konsultointiin erilaisten alueellisten työpajojen ja suorien konsultaatioiden myötä. Valmistelussa on myös laajasti kuultu eri EU-instituutioita ja kansalaisyhteiskuntaa.

Neuvoston päätelmät hyväksyttiin COPS:issa 11.6.2019 ja COREPER:issa 12.6.2019 ilman keskustelua. Ulkoasiainneuvostossa 17.6.2019 hyväksytyt päätelmät yhdessä 15.5.2019 julkaistun komission tiedonannon kanssa muodostavat EU:n uuden Keski-Aasia-strategian. Vastaavia maa-, alue- ja teemakohtaisia strategioita (esim. Asia-Europe Connectivity, Kiina- ja Intia-strategiat) on EU:lla useita.

Komission aiempi EU:n Keski-Aasia-politiikkaa linjaava strategia oli vuodelta 2007. Uusi strategia kattanee ainakin seuraavat kymmenen vuotta, mutta se ei sisällä varsinaisia aikamääreitä.

Strategian vastaanotto Keski-Aasiassa on ollut hyvä ja innostunut. Kaikki Keski-Aasian maat ovat kiinnostuneet lisäämään yhteistyötä EU:n kanssa.

Suomen kanta

Suomi pitää uutta Keski-Aasia-strategiaa tärkeänä ja on tukenut sen laatimista alusta asti. Sekä globaali että alueen tilanne ovat muuttuneet reilussa kymmenessä vuodessa. EU:n ja Keski-Aasian suhteet ovat paremmat kuin koskaan aiemmin. Maiden keskinäinen alueellinen yhteistyö on niin ikään parantunut huomattavasti Uzbekistanin vallanvaihdon ja avautumisen myötä. Muutos on tapahtunut viimeisten kahden vuoden aikana. Strategiassa on huomioitu hyvin Suomen kansalliset prioriteetit, ja myös ihmisoikeusjärjestöt ovat olleet tyytyväisiä sen sisältämiin muotoiluihin. Suomi on

painottanut strategiassa alueen vakautta ja turvallisuutta, kestävästä kehitystä, oikeusvaltiokehitystä ja ihmisoikeuksia, koulutusta, vesivarojen hallintaa, kansalaisyhteiskunnan vahvistamista, ilmastonmuutoksen torjuntaa ja ympäristöä.

Pääasiallinen sisältö

Strategiassa halutaan päivittää EU:n ja Keski-Aasian suhteet vastaamaan muuttunutta maailmantilannetta. Keski-Aasian maihin kuuluvat Kazakstan, Kirgisia, Tadžikistan, Turkmenistan ja Uzbekistan. Uuden strategian fokus on resilienssin (yhteiskunnallisen kestävyyden), vaurauden ja hyvinvoinnin sekä alueellisen yhteistyön edistäminen Keski-Aasiassa. Keski-Aasiassa on strateginen rooli Euroopan ja Aasian solmukohtassa sekä Afganistanin naapurina.

Strategian kolme yhteisesti sovittua prioriteettia ovat seuraavat:

1. Kumppanuus resilienssissä (Partnering for Resilience)

EU ja Keski-Aasian maat tekevät yhteistyötä, jotta maiden sosioekonomisiin tavoitteisiin ja turvallisuuteen vaikuttavat haasteet voidaan tunnistaa ennakoivasti. EU vahvistaa Keski-Aasian maiden kykyä toteuttaa uudistuksia ja yhteiskuntien modernisaatiota. Ihmisoikeuksien kunnioitus on edelleen oleellinen elementti EU:n kahdensivuisissa suhteissa alueen kaikkien maiden kanssa.

EU edistää alueella demokratiaa, ihmisoikeuksia ja oikeusvaltioperiaatetta. EU edistää ihmisoikeuksien kunnioittamista kansainvälisten standardien mukaisesti, erityisesti sananvapautta, kokoontumis- ja yhdistymisvapautta, naisten oikeuksia, lasten oikeuksia, vähemmistöjen oikeuksia, syrjimättömyyttä sekä kidutuksen poistamista. EU edistää kansalaisyhteiskunnan toimintamahdollisuuksia, tasa-arvoa ja naisten ja tyttöjen voimaannuttamista (empowering).

Säällisen työn ja kansainvälisten työstandardien edistäminen jatkuu niin ikään prioriteettina. Viime vuosina on saavutettu edistystä erityisesti Uzbekistanissa. Yhteistyötä tehdään Kansainvälisen työjärjestö ILO:n, Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön ja Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö OECD:n kanssa.

EU vahvistaa yhteistyötä Keski-Aasian maiden kanssa rajavalvonnassa, maahanmuutossa ja liikkuvuudessa sekä yleisiin turvallisuushaasteisiin vastaamisessa. Ilmastonmuutos on potentiaalinen uhkatekijä alueella. Terrorismi ja väkivaltainen ekstremismi, radikalisaatio, terrorismin rahoitus sekä palaavat vierastaistelijat ovat haasteita niin EU:ssa kuin Keski-Aasiassakin. Yhteistyötä tiivistetään tälläkin saralla.

Huomattava osa Keski-Aasian väestöstä on nuoria, ja koulutus ja säällinen työ ovat avainasemassa vähentämässä syrjäytymistä ja radikalisaation mahdollisuutta.

Nykyaikaiseen rajavalvontaan panostetaan. EU tiivistää yhteistyötä järjestäytyneen rikollisuuden, ihmiskaupan, ihmiskuljetuksen ja laittomien huumeiden kaupan estämiseksi. Maahanmuuton juurisyihin puututaan edistämällä ammattikoulutusta, säällisiä työoloja ja laadukasta työtä lähtömaissa. Kyberturvallisuutta vahvistetaan.

Keski-Aasiassa on vakavia ympäristöhaasteita. Ilmastonmuutoksen vaikutus, jäätiköiden sulaminen, vesivarojen väheneminen ja nopea väestönkasvu vaikuttavat taloudelliseen kehitykseen, turvallisuuteen ja maastamuuttoon. EU vahvistaa yhteistyötä Pariisin

ympäristösopimuksen toteuttamisessa, tukee alueen transitiota kohti vähähiilistä taloutta, pyrkii kehittämään uudistuvaa energiaa ja energiatehokkuutta, selvittää alueen ympäristöongelmia (Aral-järvi, myrkyllinen maaperä, radioaktiivinen jäte) ja tehostaa yhteistyötä muuttoliikkeessä. Vesivarojen hallinnan tehostamista jatketaan yhteistyössä alueen maiden kanssa. Keski-Aasia on erityisen altis luonnonkatastrofeille. EU tukee sekä kansallisia että alueellisia toimia aiheeseen liittyvien politiikkojen ja lainsäädännön tehostamiseksi.

2. Kumppanuus hyvinvoinnin puolesta (Partnering for Prosperity)

Kilpailukykyisen yksityissektorin (erityisesti pienet ja keskisuuret yritykset) kehittäminen on prioriteetti EU:lle Keski-Aasiassa. EU edistää avointa investointiympäristöä, jotta maiden merkittävään kasvupotentiaaliin päästään käsiksi. EU tukee Keski-Aasian maiden välistä keskinäistä kauppaa ja investointeja. EU toimii alueen sisäisen kaupan ja investointien rakenteellisten esteiden tunnistamiseksi ja edistää tuotteiden ja palveluiden vastavuoroista markkinoillepääsyä.

EU tukee maiden liittymistä Maailman kauppajärjestö WTO:hon ja edistää Euroopan ja Aasian välisiä kestäviä yhteyksiä (sustainable connectivity) liikenteen, lentoyhteyksien, energian, digitalisaation sekä ihmisten välisten kontaktien osalta.

EU tekee yhteistyötä maiden kanssa erityisesti nuorison osaamisen, tutkimuksen ja innovaatioiden kehittämiseksi.

Avoimen, turvallisen ja houkuttelevan yritystoiminta- ja investointi-ilmapiirin edistäminen, erityisesti business-to-business –dialogin avulla on tärkeää alueen taloudellisen kehityksen kannalta.

3. Yhdessä paremmin toimiminen (Working Better Together)

EU ja Keski-Aasian maat toimivat yhdessä kumppanuuden vahvistamiseksi, poliittisen dialogin vahvistamiseksi ja kansalaisyhteiskunnan toiminnan mahdollistamiseksi. EU on edelleen sitoutunut kehitysyhteistyökumppani alueella. EU vahvistaa julkisuusdiplomatiaa ja korostaa kumppanuuden etuja alueelle ja sen kansalaisille.

EU pyrkii vahvistamaan yhteyksiä kansalaisyhteiskunnan ja alueen maiden parlamenttien kanssa. Vuosittain järjestettävä EU:n ja Keski-Aasian maiden välinen ulkoministerikokous on tärkeä institutionaalinen järjestely. Lisäksi järjestetään vuosittainen EU:n ja Keski-Aasian maiden välinen korkean tason poliittinen ja turvallisuusdialogi.

EU pyrkii lisäämään Keski-Aasia -aiheisia konsultaatioita samanmielisten maiden ja muiden relevanttien kumppaneiden kanssa. EU:n toiminnassa avainasemassa ovat YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden (Sustainable Development Goals) ja Agenda 2030:n sitoumusten saavuttaminen.

EU:n tulee hyödyntää mahdollisimman hyvin alueella innovatiivisia yhteistyömallejaan, kuten Twinning, ja painottaa enemmän investointien merkitystä. EU:n ja alueen maiden väliset vahvistetut kumppanuus- ja yhteistyösopimukset (Enhanced Partnership and Cooperation Agreement, EPCA) antavat mahdollisuuden tiiviimpään vuoropuheluun maitten kanssa kattaen laajasti eri sektoreita.

Keski-Aasian maat ovat avainasemassa tukemassa Afganistanin rauhasprosessia ja maan jälleen rakennusta. EU painottaa poliittisten ja taloudellisten yhteyksien vahvistamista alueen maiden ja Afganistanin välillä.

Asiakirjat

Yhteinen tiedonanto ”EU ja Keski-Aasia: Uusia mahdollisuuksia vahvempaan kumppanuuteen”.

JOIN(2019) 9 final 15.5.2019

Neuvoston päätelmät 10221/19 17.6.2019

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Yksikön päällikkö Päivi Peltokoski, UM ITÄ-20, puh. +358295351523

paivi.peltokoski@formin.fi

Lähetystöneuvos Päivi Karhio-Szilvay, UM ITÄ-20, puh. +358295350050

paivi.karhio-szilvay@formin.fi

Hallinnollinen avustaja Marianne Purojärvi, UM ITÄ-20, puh. +358295351934

marianne.purojarvi@formin.fi

EUTORI-tunnus

Liitteet

Viite

Asiasanat Hoitaa	Keski-Aasia UM
Tiedoksi	EUE, PLM, SM, TEM, VNK
